

ELRAGADVA – Harcosok voltak – Gyermekkatona Ugandában

2011. október 03., hétfő

 Tetszik Megosztás 4

Egykoron harcosok voltak: gyermekkoruk – talpas katonaként – több éven, akár évtizeden át a bokros-fás erdei vidéken telt, állandó összecsapásokban és menekülésben. Akaratukon kívül, tizenévesen lettek gerillák, s így hazájuk ellenségei az önmagával háborúzó országban, Ugandában.

Bozótháborús évtizedek

Hivatalosan 2006 augusztusában ért véget a majd' 20 éven át tartó véres ugandai polgárháború a kormányerők (UPDF) és Joseph Kony rebellis vezér gerillái (LRA) között. Ám az északi országgrészben, a kongói köztársasági és szudáni határ közelében a mai napig is előfordulnak összecsapások az amnesztiát elutasító, bujkáló renegátok és az ugandai katonaság között.

Fekete-Afrika jellegzetességei: sárga műanyag kannák és egy fűrt kút. A tradícióknak megfelelően csak gyerekek és asszonyok cipelhetik a 20 literes bödönöket. Korán megtanulnak dolgozni, nélkülözni

De mi mozgatja már évtizedek óta az egymást gyilkoló feleket? Az északon élő acholi népcsoport sérelme 1986 óta nem gyógyul: ekkor az 1980-as választások elcsalása miatt indított felkelésben – a National Resistance Army (Nemzeti Ellenállási Hadsereg – NRA) Yoweri Museveni vezetésével legyőzte az ugandai kormányhadsereget, fegyveres puccsal lemondatta az acholi származású Tito Okello elnököt. A ma már ötödik ciklusa óta regnáló, igazi ellenzék nélküli demokráciát fenntartó elnök, Museveni mellesleg maga is gerilla volt egykoron: harcolt a mozambiki felkelők oldalán, majd később ellenállóként a véreskezű Idi Amin ellen is.

Museveni elnök 1986-os győzelme után békét próbált teremteni, de a kedélyek nem csillapodtak sem akkor, sem azóta. Különösen, hogy Joseph Kony új Ugandát akart: látomásokkal telve mozgalmat indított egy helyi keresztény állam létrehozására, és szervezete főleg a teokratikus acholi etnikumra támaszkodik.

Museveni és hadserege, az NRA kezdetben nem vette komolyan Kony formálódó bandériumát, amely akkor még United Holy Salvation Army (Egyesült Szent Megváltás Hadserege) néven futott.

Sokkal inkább az acholi etnikai konfliktusban fő ellenlábásává vált UPDA-t (Uganda People's Democratic Christian Army, Ugandai Népi Demokratikus Keresztény Hadsereg) akarta leszerelni. Ez 1988-ban sikerült is, ám a Joseph Kony vezette, s végül Lord's Resistance Army (LRA)-nak nevezett haderővel nem bírt. A lázadók muníciót a terroristatámogató szervezetektől, politikai támogatást, háttországot a térség instabilitásában érdekelt államoktól szereztek. Rendre tűzszüneteket kötött velük a Museveni-garnitúra, sőt előfordult, hogy Konynek kormányposztokat ajánlottak fel, ám a megállapodásokkal nyert időt a lázadók erőát szervezésre és fegyverkezésre használták ki. Az események talán letragikusabb eleme, hogy Kony csapatai két évtized alatt több tízezer (a becslések 25 000–105 000 között ingadoznak) harcost „toboroztak”: ez leginkább gyermekkorú lányok és fiúk elrablását jelentette az északi régió falvaiból, főként iskolába járókat. Sokak családját, szomszédait is kiirtották, nemritkán épp maguk a fanatizált gyermekharcosok. Az elhurcoltakat hosszú menetelésre kényszerítették, az elgyengülőket megverték, néha megölték. Táboraikban megfélemlítették, kiképezték, majd harcra fogták az újoncokat.

Az agy mosás, a mentális és fizikai terror mindennapos volt, s később a már régóta „szolgáló” gyermekkatona az újoncokon követték el ugyanazon szörnyűségeket, amikben nekik is részük volt korábban. E katonai sejtek sosem maradtak egy helyben, mindig vándoroltak, mozogtak. Ártatlan civileket öltek meg, és rendszeresen megtámadták te le püléseket: kirabolták és felgyújtották a falvakat, kisvárosokat, vagy éppen az előlük menekülő táborait.

Utóbbiak, a kényszerből kitelepített emberek száma megközelíti a 2 milliót!

Egykor harcosok voltak...

Gyermekkatona-anya. A bozót után civilben is együtt a stigmatizált múltú család

Az elraboltak gyermekkorát állandó összecsapásokkal és meneküléssel telt. Sorsuk a bozótba zárt évtizedes börtön és frontszolgálat volt. Észak-Ugandában mindig is forró volt a helyzet, ám a határ vidékeken viszonylagos nyugalomban bujkálhattak és portyázhattak Kony gyermekkatona-egységei. Önszántukon kívül lettek harcosok, sokan meghaltak, eltűntek, ám számos (már) tinédzserkorú fiatalnak sikerült túlélnie a megpróbáltatásokat: megszöktek egységeiktől, visszatértek falujukba, vagy átmeneti táborba kerültek. Jó pár serdülőkorú katonafeleség kisgyermekkel, szülőként tért vissza. A visszaüllesztés ma is rendkívül nehéz, munka alig van, és mint egykori bozótharcosokat közutálattal sújtja őket, a leányanyák gyermekeinek („a fronton született fattyaknak”) pedig a kirekesztettség a része. A vadászat folytatódik: a valós háború után most más típusú támadások érik őket. A többség szemében ezek az ifjak gyilkosok, miközben egyáltalán nem maguk döntöttek arról, hogy katonáskodjanak...

Szöveg és kép: Simonyi Balázs

A teljes cikket A Földgömb 2011/6 lapszámában olvashatja!